

Til lovforslag nr. L 182

Folketinget 2013-14

Betænkning afgivet af Ligestillingsudvalget den 28. maj 2014

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Personregister

(Tildeling af nyt personnummer til personer, der oplever sig som tilhørende det andet køn)

[af økonomi- og indenrigsministeren (Margrethe Vestager)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget. Økonomi- og indenrigsministeren har stillet ændringsforslag nr. 2. Venstres medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 30. april 2014 og var til 1. behandling den 20. maj 2014. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Ligestillingsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 1 møde.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og økonomi- og indenrigsministeren sendte den 28. februar 2014 dette udkast til udvalget, jf. LIU alm. del – bilag 47. Den 1. maj 2014 sendte økonomi- og indenrigsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget en skriftlig henvendelse fra LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner. Økonomi- og indenrigsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 21 spørgsmål til økonomi- og indenrigsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (S, RV, SF og EL) indstiller lovforslaget til vedtagelse med det af økonomi- og indenrigsmini-

steren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod det af Venstre stillede ændringsforslag.

Et mindretal i udvalget (V) indstiller lovforslaget til forkastelse ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Venstres medlemmer af udvalget finder lovforslaget om juridisk kønsskifte sympatisk og kan støtte intentionerne bag, nemlig at fjerne kravet om kastration. Venstre mener, at vi i en moderne verden bør acceptere folk, som de er, og som de føler sig.

Venstre finder dog lovforslaget for vidtgående. Årsagen er, at forslaget ikke tilgodeser de personer, der ikke kan overskue konsekvenserne af et juridisk kønsskifte. Venstre forstår derfor, at lovforslaget suppleres med et krav om, at der i ansøgningen skal vedlægges en lægefaglig udtalelse fra egen læge. Venstre mener, at en sådan udtalelse vil være med til at sikre, at ønsket om juridisk kønsskifte skyldes transseksualisme, og sikre, at ansøgeren er fuldt bevidst om sit valg og ikke lider af en ubehandlet psykisk lidelse. Venstres ændringsforslag vil imødekomme de bekymringer omkring regeringens valgte erklæringsmodel, som bl.a. er påpeget af Arbejdsgruppen om juridisk kønsskifte samt af Foreningen af Transkønnede i Danmark.

Venstre er ærgerlig over, at et vigtigt lovforslag som L 182 bliver hastet igennem folketingsbehandlingen. Lovforslaget er utrolig vigtigt for mange mennesker, og Danmark vil med lovforslaget være et forgangsland for accept og anerkendelse af transpersoner. Derfor bør lovforslaget også behandles på en ordentlig og respektfuld måde med en grundig politisk debat uden hast og jag, sådan at Folketinget kan vedtage den bedst mulige løsning, der tager hånd om de mange aspekter og hensyn, der skal tages i dette lovforslag.

Venstre står undrende over for, hvorfor regeringen ikke vil være med til at sikre, at loven evalueres efter en 2-årig periode, sådan som det er forslået af Venstre i spørgsmål 11 til lovforslaget. En evaluering vil kunne be- eller afkræfte de

bekymringer, der er omkring misbrug af muligheden for juridisk kønsskifte, samt belyse, hvor mange der har benyttet sig af muligheden i perioden.

Et *andet mindretal* i udvalget (DF, LA og KF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod det af Venstre stillede ændringsforslag, men vil stemme for det af økonomi- og indenrigsministeren stillede ændringsforslag.

Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget ønsker et åbent og tolerant samfund, hvor transkønnede såvel som alle andre kan føle sig, klæde sig og opføre sig, som de vil, så længe de ikke er til skade for andre.

DF og KF finder derimod ikke, at det er til nogens gavn at forsøge at lovgive sig ud af det biologiske faktum, som vores køn er. Uanset, om vi er glade for eller kede af vores biologiske køn, så er det et faktum, som kun kan ændres ved en kønsskifteoperation.

Med L 182 og L 189 opstår der en række dilemmaer, hvor mennesker fanges i juridisk ingenmandsland. DF og KF noterer sig, at økonomi- og indenrigsministeren ikke under udvalgsbehandlingen har kunnet give svar på, hvordan transpersoners juridiske stilling vil være i en række situationer, f.eks. i forbindelse med valg af omklædningsfaciliteter, indlæggelse på flersengsstuer, indkvartering under værnepligt etc. Ministeren giver udtryk for, at disse ting skal afklares gennem dialog. Og det vil også være det bedste. Men DF og KF finder det aldeles uhensigtsmæssigt, at der ikke findes klare retningslinjer, hvis der skulle opstå tvister. Hermed efterlades gruppen af transkønnede i juridisk ingenmandsland.

DF og KF finder det endvidere uhensigtsmæssigt, at transkønnede ikke vil have lige adgang til sundhedsydelser, men selv aktivt skal opsøge de tilbud, som vi ved har livreddende effekt, hvis man får indkaldelser.

DF og KF finder det desuden ganske usympatisk, at sundhedsloven fremover skal definere mennesker som henholdsvis »en person med livmoder« og »en person med mindst én testikel«. DF og KF finder, at køn er væsentlig for mange mennesker, uanset om de er transkønnede eller ej. Derfor finder mindretallet det ikke hensigtsmæssigt at tage alle som gidsler i dette forsøg på at definere sig ud af kvinde/mand. Samtidig stiller det personer, der af sygdomsmæssige årsager f.eks. har mistet livmoderen, i den situation, at de ikke længere i sundhedsloven er defineret som kvinder, ligesom et kønsskifte ikke kan rette op på, at man er født uden livmoder, hvorfor en mand, der juridisk og fysisk skifter køn til kvinde, derfor heller ikke vil være kvinde i sundhedslovens forstand. Dermed finder DF og KF, at de to lovforslag tilsammen alene er udtryk for et søgt forsøg på at kalde biologien noget andet – og med et ret uheldigt udfald.

Endelig er der spørgsmålet om at lade juridiske mænd få hjælp til kunstig befrugtning. Dette forslag synes at virke stik imod hensigten. Hvis man netop har bedt om at blive betragtet som en mand, er det vel næppe for at blive gravid. DF og KF stiller sig derfor undrende over for, hvilken persongruppe denne ændring skal laves for.

Endelig er DF og KF bekymret for, om lovforslagene kan have negative konsekvenser for vores fælles frihed og for sikkerheden i f.eks. lufthavne. DF og KF noterer sig i den sammenhæng, at ministeren for sundhed og forebyggelse under 1. behandling af L 189 sagde følgende, da han blev adspurgt om muligheden for at ændre sin faktiske højde i passet: »..... netop det der med at skulle give et pas, ville jo være at give frihed på bekostning af nogle andre, nemlig på bekostning af flysikkerheden og på bekostning af folks mulighed for at færdes sikkert. Derfor er vi her nået dertil, at kæden knækker. Hvis man giver den frihed, tager man friheden fra nogle andre, nemlig os alle sammen i fællesskab.«

Når ministeren for sundhed og forebyggelse har denne bekymring omkring ændret højde i passet, er DF og KF blevet bekræftet i, at en sådan sikkerhedsrisiko formentlig også vil være forbundet med ændret cpr-nummer i passet. DF og KF noterer sig desuden, at det i dag er ganske svært at skifte cpr-nummer i forbindelse med identitetstyveri netop af sikkerheds- og identifikationsmæssige årsager. DF og KF forestiller sig, at de samme problemstillinger må være gældende i forbindelse med skift af cpr-nummer af andre årsager.

DF og KF kan på den baggrund ikke støtte lovforslaget, men finder i stedet, at et grundigt arbejde for mere social accept af transkønnedes valg af levevis, påklædning og andet vil være langt mere hjælpsomt og brugbart end dette uheldige forsøg på at fjerne koblingen mellem biologi og cpr-nummer.

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af et *mindretal* (V):

1) I det under *nr. 1* foreslåede § 3, *stk. 6*, affattes 2. *pkt.* således:

»Tildeling af nyt personnummer er betinget af, at den pågældende afgiver en skriftlig erklæring om, at ønsket om nyt personnummer er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn, at den pågældende vedlægger en udtalelse fra egen læge, hvoraf det fremgår, at lægen vurderer, at ønsket om juridisk kønsskifte skyldes en oplevelse af at tilhøre det andet køn, og at den pågældende efter en refleksionsperiode på 6 måneder fra ansøgningstidspunktet skriftligt bekræfter sin ansøgning.«

[Krav om udtalelse fra egen læge, der understøtter ønsket om et nyt personnummer]

Af økonomi- og indenrigsministeren, tiltrådt af udvalget:

2) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 26, stk. 4, ændres »§ 3, stk. 6« til: »§ 3, stk. 8«.«
[Lovteknisk begrundet konsekvensændring]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med bestemmelsen foreslås det, at tildeling af nyt personnummer, ud over en skriftlig erklæring fra vedkommende selv, om at ønsket om et nyt personnummer er begrundet i en oplevelse af at tilhøre det andet køn, samt en refleksionsperiode på 6 måneder fra ansøgningstidspunktet, tillige er betinget af, at der vedlægges en udtalelse fra egen læge.

Af udtalelsen fra egen læge skal det fremgå, at lægen vurderer, at ønsket om et nyt personnummer skyldes en oplevelse af at tilhøre det andet køn og ikke andre årsager, herunder ubehandlet sygdom.

Til nr. 2

Lovens § 26, stk. 4, om retten til at få registreret en eventuel kontaktadresse her i landet eller i udlandet, hvortil offentlige myndigheder og private kan sende vedkommendes post, indeholder en henvisning til § 3, stk. 6.

Ved § 1, nr. 1, i lov nr. 311 af 29. marts 2014, hvorved der blev indført et nyt stk. 6 i § 3, blev § 3, stk. 6, til § 3, stk. 7. Ved en fejl blev henvisningen i § 26, stk. 4, til § 3, stk. 6, ikke konsekvensrettet til § 3, stk. 7.

Ved nærværende lovforslag foreslås der indført et nyt stk. 6 i § 3, og stk. 7 bliver herefter stk. 8.

Ændringsforslaget indebærer som konsekvens af disse forhold, at der i lovens § 26, stk. 4, rettelig henvises til § 3, stk. 8.

Pernille Rosenkrantz-Theil (S) Rasmus Horn Langhoff (S) Rasmus Prehn (S) Karin Gaardsted (S) Troels Ravn (S)

Astrid Krag (S) Lennart Damsbo-Andersen (S) Liv Holm Andersen (RV) nfm. Zenia Stampe (RV) Camilla Hersom (RV)

Özlem Sara Cekic (SF) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) Johanne Schmidt-Nielsen (EL) Stine Brix (EL)

Jørgen Arbo-Bæhr (EL) Louise Schack Elholm (V) Karen Ellemann (V) Jane Heitmann (V) Jakob Engel-Schmidt (V)

Finn Thranum (V) Mads Rørvig (V) Inger Støjberg (V) Fatma Øktem (V) Pia Adelsteen (DF) Liselott Blixt (DF)

Martin Henriksen (DF) Hans Kristian Skibby (DF) Merete Riisager (LA) fmd. Charlotte Dyremose (KF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Socialdemokratiet (S)	47	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	22	Siumut (SIU)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	12	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Liberal Alliance (LA)	9		

Oversigt over bilag vedrørende L 182

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsnotat og høringssvar, fra økonomi- og indenrigsministeren
2	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Ændringsforslag fra økonomi- og indenrigsministeren
4	Henvendelse af 27/5-14 fra LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 182

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om, hvor ofte det ifølge lovforslaget er muligt at skifte køn, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm., om ministeren mener, at den definition af køn, som vi benytter i CPR-registeret, er objektiv, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm., om ministeren mener, at der skal ske lovændringer i forhold til kønsopdelte fængsler som følge af lovforslaget, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, i hvilket omklædningsrum i svømmehal, fitnesscenter el.lign. en mand/kvinde, der har fået juridisk kønsskifte, skal klæde om, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, hvor en mand, som har fået juridisk kønsskifte til kvinde, skal bo på en kaserne under sin værnepligt, da værelserne på kaserner i dag typisk er kønsopdelte, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm., om værnepligt fremover vil følge det biologiske eller det juridiske køn, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om, hvis værnepligt fortsat følger det juridiske køn, hvad ministeren så vil drage af konsekvenser, hvis personer skifter køn for at undgå værnepligt, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om, hvordan personalet skal forholde sig, hvis en juridisk kvinde, der biologisk er mand, insisterer på at benytte kvindernes omklædningsrum, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm., om ministeren vil kommentere det faktum, at sundhedsminister Nick Hækkerup under 1. behandling af L 189 udtalte, at en ændring i passet, der ikke stemmer overens med ens fysiske identitet, er til skade for rigets sikkerhed, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm. om at redegøre for vejledningen til personer, som ønsker juridisk kønsskifte, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå

- 11 Spm. om teknisk bistand til at udarbejde et ændringsforslag, der sikrer, at loven bliver evalueret efter 2 år, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spørgsmålet er tilbagetaget
- 13 Spm., om der rent praktisk kan opstå problemer i de tilfælde, hvor en person, der har skiftet juridisk køn, efterfølgende søger statsborgerskab i et land, hvor man ikke anerkender et juridisk kønsskifte af en person, som biologisk fortsat er det modsatte køn, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om at uddybe, hvordan sygehuse rent praktisk skal håndtere en indlæggelse på flersengsstuer af en person med et andet juridisk køn end det fysiske køn, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om at kommentere på de ulemper, som arbejdsgruppen for juridisk kønsskifte påpeger omkring den af regeringens valgte erklæringsmodel, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om teknisk bistand til at udarbejde et ændringsforslag, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om, hvorledes man påtænker at løse de it-mæssige udfordringer, som gentagne kønsskifter kan føre med sig, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm. om, hvor lang tid en ansøgeres ønske om juridisk kønsskifte, der skal have været »vedholdende gennem længere tid«, dækker over, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm., om en person vil kunne skifte køn gentagne gange, såfremt man har haft et vedholdende ønske gennem længere tid, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om, hvilke sammenlignelige lande der allerede har indført tilsvarende lovgivning, for så vidt angår den valgte model i lovforslaget, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om at kommentere henvendelsen af 27/5-14 fra LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om at kommentere LGBT's fem konkrete forslag til behandling af transpersoner i fængsler, til økonomi- og indenrigsministeren, og ministerens svar herpå